

Stormagtstopmøde: Tynget af rivaliseringens ulidelige lethed?

Når Barack Obama fredag og lørdag tager imod sin kinesiske kollega, Xi Jinping, er der tale om det første præsidentielle møde mellem de to parter, siden Xi strøg til tops i det kinesiske magthierarki? Både i USA og Kina anses topmødet for at være det vigtigste bilaterale møde i hele 2013, og det bliver under alle omstændigheder en lakmusprøve på, om det kinesiske magtskifte i sig selv kan bidrage til at bringe det indbyrdes forhold ind i en mere positiv gænge.

At det første topmøde mellem de to præsidenter ikke byder på pomp og pragt i hjertet af Washington, men i stedet er henlagt til det afsidesliggende og idylliske Sunnylands nær Palms Beach i Californien, er interessant af flere grunde. Dels afspejler det den mere afslappede, selvsikre og dynamiske ledelsesstil hos Xi, hvis forgænger, Hu Jintao, sjældent turde afvige fra de formelle former. Og dels giver mødestedet de to parter mulighed for at føre en dybere og mere uformel dialog, hvilket ofte er afgørende for at opbygge et tillidsfuldt forhold på statslederniveau.

Op til topmødet har det ellers ikke ligefrem været de forsonlige toner, der har præget mediebilledet. I de amerikanske medier har "cybertruslen fra Kina" trukket store overskrifter som følge af en nylig Pentagon-rapport, hvor Kina for første gang direkte sammenkædes med cyber-angreb på USA, som især retter sig mod den amerikanske våbenindustri. I den forløbne uge har forsvarsminister Chuck Hagel yderligere ved til bålet ved at gentage anklagerne mod Kina på det prestigefyldte Shangri La-møde, som hvert år samler Asiens og Stillehavsregionens forsvarsministre.

Fra kinesisk side afvises anklagerne med syrlige bemærkninger om, at Kina skam også selv er udsat for cyber-angreb. I stedet har de kinesiske medier – og ikke mindst præsident Xi – varmet op til topmødet ved at tale om behovet for at redefinere forholdet mellem de to stormagter. Skønt Xi endnu ikke selv har uddybet sine visioner, så kan man af de kinesiske medier udlede, at Beijing higer efter at blive anerkendt af Washington som en ligeværdig partner, og at man samtidig frygter en snigende strategisk inddæmning fra amerikansk side.

I det hele taget kæmper de kinesiske magthavere stadig med eftervirkningerne af nedsmeltningen af det amerikansk-kinesiske forhold i begyndelsen af 2010, hvor en række ellers velkendte uenigheder omkring især Taiwan, Tibet og menneskerettighedsspørgsmålet formåede at fremmedgøre parterne fra hinanden. Sidenhen har de kinesiske magthavere fra sidelinjen måttet konstatere, at USA's beslutning om at gennemføre en militær "rebalancing" i Asien, at opdyrke strategiske partnerskaber med en række af Kinas nabostater og at etablere et nyt frihandelsområde i regionen uden om Kina alt sammen har medvirket til at ændre den regionale dynamik.

Set fra Washingtons perspektiv er det intensiverede strategiske fokus på Asien ikke kun udtryk for et ønske om at koble sig på udviklingen i verdens for tiden mest dynamiske region. Det er også en helt nødvendig modvægt til et hastigt opstigende Kina, hvis militære modernisering og øgede selvsikkerhed tilsyneladende giver Beijing mod på at anlægge en mere selvhævdende kurs over for nabostaterne.

På den baggrund står der meget på spil, når Xi og Obama mødes i Sunnylands. Hvis den kinesiske præsident for alvor skal gøre sig forhåbninger om at afmontere den strategiske skruestik, USA er i færd med at sætte op, så kræver det, at han er i stand til mere grundlæggende at mindske amerikanernes usikkerhed om, hvordan et mere magtfuldt Kina vil optræde på den internationale scene. I første omgang kan Xi dog forsøge at genopbygge den gensidige tillid ved at levere nogle laverehængende frugter på Obamas ønskeliste:

For det første kan Xi vælge at anerkende USA's bekymringer på cyber-området ved at tilslutte sig de samarbejdsinitiativer, som Obama-administrationen for nyligt har foreslået for at kunne tage effektivt hånd om problemet. For det andet kan Xi love, at Kina vil videreføre den nye, hårdere linje over for Nordkorea for at udnytte Kinas nøgleposition til at presse Pyongyang tilbage til reelle forhandlinger om landets kontroversielle atomvåbenprogram. Og for det tredje kan Xi imødekomme USA's ønske om fuldt ud at genetablere relationerne mellem de to landes militær – et samarbejde, som har været sat på vågeblus af Beijing siden starten af 2010.

Men der skal som bekendt to til en tango, og Obama bør på sin side demonstrere, at han er rede til at vende tilbage til den forsonlige og pragmatiske Kina-politik, som kendetegnede hans første år i Det Hvide Hus. Det var dengang, visse kommentatorer talte om etableringen af et G2, hvor USA og Kina sammen skulle udstikke de overordnede politiske retningslinjer for verdenssamfundet.

Spørgsmålet er så, om rivaliseringsmentaliteten allerede har forplantet sig dybt på begge sider af Stillehavet, at Xi og Obama højst kan gyde lidt olie på vandene. Det er i hvert fald tankevækkende, at såvel den amerikanske som kinesiske befolkning ifølge analyseinstituttet Pew er blevet markant mere skeptisk indstillet over for hinanden siden 2010 (se faktabox).